

В. С. Ковальська,
старший викладач кафедри правознавства
Хмельницького інституту соціальних технологій
Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна"

УДК 347.6 (477)

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ-СТАНИ У СІМЕЙНОМУ ПРАВІ: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ

Присвячено з'ясуванню правової природи та місця правових станів серед підстав виникнення та руху сімейних правовідносин у класифікації юридичних фактів за вольовою ознакою. Дається визначення юридичних фактів-станів у сімейному праві.

Ключові слова: юридичні факти; правові стани; сімейні правовідносини; підстави виникнення, зміни, припинення сімейних правовідносин.

У юридичній літературі з сімейного права проблема юридичних фактів розглядалася щодо окремих видів цих фактів та окремих правових інститутів. Зокрема досліджувалися підстави виникнення сімейних правовідносин (шлюб, усиновлення, право спільної сумісної власності подружжя тощо). Традиційно популярним предметом наукових пошуків були і підстави припинення сімейних прав та обов'язків (насамперед, розірвання шлюбу, позбавлення батьківських прав). Проте загально визнаним у правовій доктрині є те, що доволі часто в якості юридичних фактів, що спричиняють сімейно-правові наслідки, виступають правові стани.

Метою публікації є з'ясування правової природи та місця правових станів серед підстав виникнення та руху сімейних правовідносин, визначення їх ознак та поняття.

Родинні зв'язки [1, с. 25–26], перебування у шлюбі, безвісна відсутність, вагітність, хворобливий стан, стан недієздатності, непрацездатність, материнство, батьківство, інвалідність — це фактичні стани громадян. Зазвичай під правовим станом розуміють невольове явище дійсності, що триває впродовж певного часового періоду та здатне "накопичувати" з часом ознаки, сукупність яких робить можливим та необхідним правове регулювання відносин, спричинених тим чи іншим станом.

На значення станів у системі юридичних фактів сімейного права вказували як радянські вчені (В. О. Рясенцев, М. Т. Оридорога, Є. М. Ворожейкін, В. І. Данілін, С. І. Реутов), так і сучасні дослідники (З. В. Ромовська, А. В. Маркосян, Є. А. Абашин).

Разом з тим окремі науковці або взагалі не визнають стани юридичними фактами (В. О. Тархов, С. Ф. Кечек'ян, Р. О. Халфіна), або визнають за ними юридичне значення лише у поєднанні з іншими юридичними фактами (В. П. Шахматов, В. А. Белов, Р. А. Ханнанов, А. В. Маркосян). Серед науковців, які не визнають юридичне значення станів, слід згадати В. О. Тархова. Він стверджує, що стани слід відносити не до юридичних фактів, а до передумов встановлення правовідношення або до умов його виникнення [2, с. 211–212].

Як уже було зазначено, окремі автори (В. П. Шахматов, В. А. Белов, Р. А. Ханнанов, А. В. Маркосян) визнають юридичне значення станів, але не в якості самостійних юридичних фактів, а лише у сукупності з іншими юридичними фактами, тобто як елемент фактичного складу. Так, В. П. Шахматов вважає, що перебування, наприклад, у родинних зв'язках, шлюбі нічого нового до вже існуючого становища не додає і тому не є самостійним юридичним фактом, але у сукупності з

іншими обставинами може спричиняти певні правові наслідки [3, с. 9]. А. В. Маркосян, підтримуючи цю позицію, зазначає, що сам по собі правовий стан не існує, але він існує у фактичних складах і відіграє так звану конститутивну роль [4, с. 149–150].

Разом з тим, як наголошує Ю. С. Новікова, здатність самотійно спричиняти динаміку правовідносин є однією з основних ознак юридичного факту [5, с. 97–98]. З цього вона робить висновок, що факти, які не є самотійними (тобто не здатні спричиняти правові наслідки незалежно від інших юридичних фактів), не можуть бути названі юридичними фактами [6, с. 97–98]. Однак слід відмітити, що багато із згаданих учених визнає стани в якості юридичних фактів, які здатні спричиняти правові наслідки тільки у сукупності з іншими юридичними фактами, тобто як елементи фактичного складу. Вважаємо, що це не є підставою не визнавати стани юридичними фактами. На нашу думку, кількість юридичних фактів, які здатні бути самотійними підставами руху правовідносин, є мізерною порівняно з юридичними фактами, що можуть спричиняти правові наслідки у складі фактичного складу.

Прийняття за основу позиції невизнання станів самотійними юридичними фактами ставить під сумнів можливість набуття багатьох сімейних прав та виконання відповідних обов'язків. Останні зміни у сучасному цивільному та сімейному законодавстві, започатковані новими кодексами, свідчать про лібералізацію регулювання цих відносин, максимальне врахування інтересів та потреб осіб шляхом використання диспозитивності у праві, широких можливостей договірного регулювання та визнання базовим принципу “дозволено все, що не заборонено законом”.

Це, на нашу думку, свідчить про штучність поставленої проблеми щодо невизнання станів самотійними юридичними фактами. Вважаємо за доцільне визнати стани юридичними фактами, які у складі фактичного складу можуть створювати відомі правові наслідки, зокрема зміну та припинення сімейних правовідносин.

На думку П. Т. Полежай, норми права зазвичай пов'язують динаміку правовідносин не з одним юридичним фактом, а з їх сукупністю, що містить у собі певні стани [6, с. 51]. Так, наприклад, непрацездатний колишній член подружжя, який став непрацездатним до розірвання шлюбу або протягом року з моменту розірвання шлюбу і потребує утримання, набуває право вимагати аліменти у судовому порядку від колишнього чоловіка, дружини, який (яка) володіє необхідними коштами, при наявності таких обставин: перебування жінки та чоловіка в минулому у шлюбі; позовної заяви до суду; висновку МСЕК про непрацездатність, що підтверджує наявність непрацездатності та момент її виникнення; наявності можливості колишнього з подружжя виплачувати аліменти; нужденності; відповідного рішення суду (абз. 1 ч. 2 ст. 76 Сімейного кодексу України (далі — СК України)). Науковець вважає, що перебування у шлюбі входить до фактичного складу і тому не може у відриві від зазначених тут обставин породити право непрацездатного нужденного члена подружжя на одержання утримання від іншого з подружжя. Це стосується і будь-яких інших станів, які не можуть самі по собі виступати підставою виникнення, зміни або припинення тих або інших правовідносин [6, с. 51]. Це одна із особливостей такого виду юридичних фактів, як стани. Слід зазначити, що цей приклад справді ілюструє ту обставину, що стан шлюбу тут не є самотійним юридичним фактом, а виступає як елемент фактичного складу [5, с. 100]. Є значний перелік станів (наприклад, стан здоров'я, нужденність, вагітність), які за жодної умови самотійно не можуть створювати сімейно-правові наслідки, але й без них як елементів фактичних станів певні наслідки наступити не зможуть. Це відображає їх правове значення, що полягає не у самотійності, а у їх базовості, здатності бути основою, підґрунтям для настання юридичних наслідків.

Як правильно відзначає З. Д. Іванова, факти-стани з юридичної точки зору, “мовчать”, поки не наступили інші елементи фактичного складу [7, с. 36].

Разом з тим СК України у ч. 2 с. 24, ст. 25–26 в якості обставин, що перешкоджають укладенню шлюбу, закріплює такі стани: перебування особи, яка бажає одружитися, в іншому зареєстрованому шлюбі; стан споріднення між особами, що бажають одружитися; стан усиновлення; стан недієздатності. Тобто, зазначені стани є правоперешкоджаючими юридичними фактами для виникнення шлюбних правовідносин. Вони є підставою відмови органом ДРАЦСу в укладенні шлюбу, а відповідно до ст. 38 СК України — підставою визнання укладеного шлюбу недійсним.

Отже, правові стани не можуть мати самостійного значення, окрім значення правоперешкоджаючої дії. Але у складі фактичного складу вони є юридичними фактами, обов'язковими для настання сімейно-правових наслідків, без наявності яких ці наслідки є недосяжними.

У науковій літературі висловлена також думка, що юридичне значення має не сам стан (шлюб, родинні зв'язки), а юридичні факти, що зумовили його виникнення або припинення (З. Д. Іванова, О. А. Красавчіков, С. Ф. Кечек'яна, Р. О. Халфіна). Відповідно, сам стан юридичним фактом не вважається. Виходячи з міркувань С. Ф. Кечек'яна, можна припустити, що правове значення має не шлюб (перебування у ньому), а тільки укладення шлюбу; або не родинні зв'язки, а наприклад, факт народження дитини у батьків [8, с. 173]. На нашу думку, однозначно правильну позицію щодо цього займає В. Б. Ісаков. Він, зокрема, зазначає, що застережена С. Ф. Кечек'яном суперечність у цьому випадку лише уявна. Справді, стани обумовлюються певними юридичними фактами [9, с. 33–34]: шлюб виникає у результаті його реєстрації, судимість — внаслідок набрання законної сили обвинувальним вироком суду тощо [5, с. 96]. Але у своєму подальшому існуванні стан начебто відривається від своєї фактичної основи. Він набуває самостійності та в якості юридичного факту входить до фактичних складів різних правових відносин [9, с. 34]. Йдеться про те, що гіпотеза норми права містить у собі вказівку на юридичний факт-стан, не вказуючи при цьому факт виникнення, зміни або припинення цього стану [5, с. 96]. Так, ч. 1 ст. 213 СК України зазначає, що при наявності декількох бажаючих усиновити одну і ту ж дитину переважне право на усиновлення має громадянин України, не вказуючи при цьому, яким саме чином громадянство ним було набуто.

Отже, юридичні факти, які зумовили виникнення правового стану, і сам правовий стан мають самостійне юридичне значення в якості підстави зміни, припинення, а подекуди і виникнення сімейного правовідношення.

У деяких випадках факт-стан є триваючою соціальною обставиною (наприклад, стан здоров'я, що може бути підставою для встановлення інвалідності, яка визначає стан непрацездатності). В інших ситуаціях станом може бути правове відношення (наприклад, перебування дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, у прийомній сім'ї). Це зовсім не дискредитує самостійності фактів-станів, оскільки правовідносини, на думку В. Б. Ісакова, теж можуть виконувати роль юридичних фактів [9, с. 35].

Р. О. Халфіна наголошує на проблемності відмежування стану від триваючого правовідношення, тому висловлює сумнів у доцільності виділення станів у класифікації юридичних фактів [10, с. 288–289]. О. Ю. Бакірова не вбачає необхідності у такому розмежуванні [10, с. 168]. Навпаки, факти-стани, як справедливо зазначається в юридичній літературі (Ю. К. Толстой, М. В. Антокольська, О. Ю. Бакірова, Ю. С. Новікова), самі, будучи триваючими правовідносинами, діють одночасно як юридичний факт і породжують інші правовідносини.

Ще у минулому столітті К. Победоносцев відмітив, що приналежність особи до того або іншого стану або відношення (родинних зв'язків, шлюбу, усиновлення тощо) є по суті не правом, а властивістю особи, з якою пов'язуються юридичні

наслідки [12, с. 4]. Більшість науковців (М. В. Зернін, В. А. Белов, О. Є. Рябов, О. П. Сергеев) вказують на зв'язок станів з такими елементами правовідношення, як об'єкт та суб'єкти.

Стани вони визначають як ознаки, властивості об'єкта та суб'єктів. При цьому одні науковці стверджують про відсутність у станів властивостей юридичних фактів (М. В. Зернін, В. А. Белов), інші ж (О. Є. Рябов), навпаки, визнають стани юридичними фактами.

Досліджуючи проблеми юридичних фактів у авторських правовідносинах, М. В. Зернін до станів суб'єктів відносить правосуб'єктність, громадянство, авторство, перебування у трудових відносинах тощо, станами об'єкта — ознаки предмета авторського права [13, с. 12].

Протилежну позицію з обґрунтуванням визнання стану юридичним фактом займає О. Є. Рябов. Він розглядає правовий стан як спосіб прояву одного явища (суб'єкта, об'єкта) стосовно іншого у правовій сфері через певні властивості та ознаки, з наявністю яких закон пов'яже настання правових наслідків. З цього науковець робить висновок, що стани явищ дійсності належать до юридичних фактів, оскільки призначення цієї категорії полягає у тому, щоб відображати момент, починаючи з якого з'являються наслідки інші, ніж ті, які існують при відсутності подібних станів, та момент, починаючи з якого на подібні стани починає реагувати право, підключаючись до впорядкування суспільних відносин за допомогою дії МПР [14, с. 133–136]. Не можна не погодитись з тим, що така характеристика правових станів відповідає усім виділенням нами ознакам юридичних фактів.

У чому причина того, що стани та властивості об'єкта та суб'єктів правовідношення одними авторами ототожнюються, іншими — протиставляються? Логічним та прийнятним вбачається пояснення О. П. Сергеева, який вважає, що чіткої межі (якщо вона взагалі існує) між властивістю особи та станом, досі юридичною наукою не проведено. Не випадково одні й ті ж явища, наприклад, дієздатність, розглядаються як властивість особи, так і як стан. Тому основну роль тут відіграє традиція, що склалася в юридичній літературі, згідно з якою одні обставини належать, як правило, до властивостей особи, а інші — до станів [15, с. 296]. Таким чином, пояснення станів через властивості суб'єктів та об'єкта жодною мірою не заперечує їх значення як юридичних фактів. Як відзначала О. Ю. Бакірова, нерідко такі властивості особи відображають її правовий статус та мають конститутивне значення у фактичному складі [11, с. 169].

Стан явища (суб'єкта, об'єкта, часу та місця події) може бути визнаний правовим, якщо він володіє певними властивостями та ознаками, яким закон надає певне значення. Законодавству відомі випадки, коли встановлення окремих правових станів є основним завданням спеціалізованих державних органів. Так, відповідно до п. 11 Положення про медико-соціальну експертизу одним із головних завдань медико-соціальних експертних комісій є визначення ступеня обмеження життєдіяльності осіб, які звертаються для встановлення інвалідності, потреби у сторонньому нагляді, догляді або допомозі, реабілітації, реабілітаційного потенціалу, групи інвалідності, причини і часу її настання, професії, з якою пов'язане ушкодження здоров'я, а також ступеня втрати професійної працездатності (у відсотках) працівників, які одержали ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням ними трудових обов'язків [20]. Стан непрацездатності, спричинений інвалідністю, утворює, змінює чи припиняє певні сімейні права та обов'язки. Особливо актуальним він є для руху аліментних зобов'язань. Таким чином, властивості особи можуть мати також значення юридичних фактів.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що стани у сімейному праві виконують функцію юридичних фактів. Їм характерні усі ознаки юридичних фактів. Самостійне юридичне значення стани можуть мати лише в якості правоперешкоджаючих юридичних фактів, до зміни та припинення сімейних правовідносин вони можуть призводити лише у складі фактичних складів. Юридичні

факти-стани необхідно відрізняти від юридичних фактів, які зумовили їх виникнення чи припинення. З точки зору теорії юридичних фактів, стани у сімейному праві належать до триваючих праввідносин.

Першочергове значення у сфері сімейного права мають такі стани, як перебування у шлюбі, родинні зв'язки, непрацевдатність, нужденність, усиновлення, опіка та піклування, перебування на утриманні та вихованні, вагітність.

Важливим є питання визначення місця станів у класифікації юридичних фактів. Воно є спірним серед науковців.

Одна група науковців (Ю. К. Толстой, В. Б. Ісаков, Л. С. Явіч, А. К. Стальгевич, Н. Л. Гранат, В. М. Синюков, Л. Б. Зусь) відносить стани до особливої групи *разом із подіями та діями*. При цьому Ю. К. Толстой вважає, що вони можуть мати як вольовий (перебування у шлюбі), так і невольовий характер (стан родинних зв'язків) [16, с. 13]. Вважаємо, що для станів ознака вольового або невольового розвитку не є настільки важливою, як при поділі юридичних фактів на дії та події [17, с. 16]. Виділення їх в окрему групу, поряд з діями та подіями пояснюється використанням помилкового припущення, що юридичні факти можуть бути класифіковані лише за вольовою ознакою [4, с. 146]. Тому, насамперед, постає питання вибору критерію класифікації [5, с. 114]. В. Б. Ісаков такою ознакою вважає тривалість існування фактичних обставин, за якою виділяє факти короткострокової дії та факти тривалої дії [9, с. 33] (або стани).

Висновок про те, що *стани не знаходять свого місця у класифікації юридичних фактів за ознакою волі*, але можуть бути виділені у поділах за іншими критеріями, підтримується В. Б. Ісаковим, С. С. Алексеевим, М. В. Антокольською, О. Ю. Бакіровою тощо. Така позиція науковців не була підтримана однозначно. Так, І. В. Кутюхін вважає, що особливість станів, їх похідний характер від дій чи подій і разом з тим характерна їм самостійність не дозволяє віднести їх до жодної класифікації в якості окремої групи [18, с. 124]. Їх місце В. І. Кутюхін та С. С. Алексеев пояснюють зовсім з інших позицій: існує два ряди юридичних фактів, серед яких перший — підстави руху станів, а другий — юридичні факти-стани [18, с. 124; 19, с. 177–178]. Однак, на нашу думку, це і є класифікація юридичних фактів, де однією з класифікаційних груп є стани. А це суперечить попередньому твердженню.

Представники третьої позиції (О. А. Красавчіков, С. І. Данілін, Д. І. Реутов, А. В. Маркосян) вважають, що факти-стани *можуть бути як юридичними діями, так і юридичними подіями*.

На нашу думку, на відміну від попередніх, правильною є позиція представників четвертої, умовно нами виділеної групи науковців (С. Й. Вільнянський, З. Д. Іванова, В. О. Рясенцев, О. Є. Рябов та ін.), які розглядають *стани як юридичні факти-події*. Така точка зору є найбільш популярною серед науковців. А. П. Сергеев називає стани особливим різновидом подій. Хоча деякі стани, зокрема шлюб, виникають та припиняються з волі людини, цією обставиною можна знехтувати. Оскільки важливішим є не те, завдяки чому вони виникають, а те, у чому проявляється їх специфіка як юридичних фактів [15, с. 295]. Як і події, стани не регулюються правом. Право не впорядковує та жодним чином не впливає на процеси, які можуть бути покладені в основу станів об'єктивної дійсності. Юридично упорядковуються лише соціальні наслідки, що спричиняються подібними станами, які внаслідок цього стають правовими станами. Так, право не регулює факт зачаття, що створює для жінки стан вагітності, або обставини, що призвели до безвісної відсутності чи тимчасової непрацевдатності дружини, чоловіка. Норми об'єктивного права дають лише можливість надати цим та іншим фактичним станам при наявності певних кількісно-якісних показників значення юридично значимих і застосувати відповідне правове регулювання. Це регулювання буде іншим, якщо подібний стан відсутній. Так, правове регулювання трудових відносин за участю

жінки у стані вагітності та жінки у звичайному стані розрізняється [14, с. 140–142].

Саме стан, а не юридичний факт (чи фактичний склад), який його викликав, є підставою правового регулювання. Наприклад, шлюб з особою, яка знаходиться у стані безвісної відсутності, розривається у спрощеному порядку. В основі судового рішення, яке підтверджує стан безвісної відсутності громадянина, лежить висновок, що “громадянин більше живий, чим мертвий”, тобто дається суб’єктивна оцінка фактичних обставин, а не констатація юридичного факту. Подальша явка такої особи усуває стан її безвісної відсутності. Отже, головним у таких ситуаціях є не конкретний юридичний факт, а стан [14, с. 140–142]. Викладене дозволяє підтвердити висновок, що наслідки, які спричинив певний стан, зумовлюються не вольовою поведінкою осіб, а об’єктивно існуючими нормами права. Тобто стан є різновидом юридичних подій.

Із здійсненого аналізу правової природи та дефініцій правових станів, запропонованих різними науковцями, можна виділити такі їх ознаки:

- а) конкретні, життєві обставини;
- б) здатні породжувати правові наслідки;
- в) тривалі за часом їх дії;
- г) певний стан може використовуватися неодноразово;
- д) складність правових станів;
- е) виникають внаслідок інших юридичних фактів — діянь чи подій;
- є) сильна складоутворююча дія.

Таким чином, усе зазначене дозволяє зробити висновок, що *юридичний факт-стан у сімейному праві* — це конкретна життєва обставина, яка виникає внаслідок діянь чи подій, що характеризується відносною стабільністю та тривалим періодом існування, протягом якого самостійно або у сукупності з іншими юридичними фактами постійно або періодично спричиняє сімейно-правові наслідки та не погашається в однократному акті правового застосування.

Список використаних джерел

1. Муратова, С. А. Семейное право: Схемы, комментарии [Текст] : [учеб. пособ.]. — М. : Юриспруденция, 1999. — 160 с.
2. Тархов, В. А. Гражданское право. Общая часть [Текст] : [курс лекц.] / В. А. Тархов. — Чебоксары : Чувашское книжное издательство, 1997. — 331 с.
3. Шахматов, В. П. Семейное правоотношение [Текст] / В. П. Шахматов. — Красноярск : Красноярский гос. ун-т, 1978. — 408 с.
4. Маркосян, А. В. Юридические факты в семейном праве Российской Федерации [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Маркосян Анаит Вячеславовна. — М., 2007. — 203 л.
5. Новикова, Ю. С. Правовое состояние как категория права [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Новикова Юлия Сергеевна. — Екатеринбург, 2005 — 206 л.
6. Полежаи, П. Т. Правовые отношения [Текст] : [консп. лекц.] / П. Т. Полежаи. — Х. : Изд-во ХЮИ, 1965. — 52 с.
7. Иванова, З. Д. Юридические факты и возникновение субъективных прав граждан [Текст] / З. Д. Иванова // Советское государство и право. — 1980. — № 2. — С. 31–39.
8. Кечекьян, С. Ф. Правоотношение в социалистическом обществе [Текст] / С. Ф. Кечекьян. — М. : АН СССР, 1958. — 186 с.
9. Исаков, В. Б. Юридические факты в советском праве [Текст] / В. Б. Исаков. — М. : Юридическая литература, 1984. — 144 с.
10. Халфина, Р. О. Общее учение о правоотношении [Текст] / Р. О. Халфина. — М. : Юридическая литература, 1974. — 351 с.
11. Бакирова, Е. Ю. Юридические факты в жилищных отношениях [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Бакирова Елена Юрьевна. — Белгород, 2003. — 206 л.
12. Победоносцев, К. П. Курс гражданского права [Текст] : [в 3 т.] / [под ред. и с предисл. В. А. Томсинова]. — М. : Зерцало, 2003. — Т. 1. — 768 с. (Серия “Русское юридическое наследие”)

13. *Зернин, Н. В.* Юридические факты в советском авторском праве [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 "Гражданское право; семейное право; гражданский процесс; международное частное право" / Н. В. Зернин. — Свердловск, 1984. — 24 с.
14. *Рябов, А. Е.* Юридические факты в механизме правового регулирования [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Рябов Александр Евгеньевич. — Нижний Новгород, 2005. — 202 л.
15. Гражданское право [Текст] : [учебн.] / [под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. — М. : ПБОЮЛ Л. В. Рожников, 2001. — Т. 3. — 632 с.
16. *Толстой, Ю. К.* К теории правоотношения [Текст] / Ю. К. Толстой. — Л. : Изд-во ЛГУ, 1959. — 87 с.
17. *Данилин, В. И.* Юридические факты в советском семейном праве [Текст] / В. И. Данилин, С. И. Реутов. — Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1989. — 156 с.
18. *Кутюхин, И. В.* Юридические факты в механизме уголовно-процессуального регулирования [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Кутюхин Игорь Валерьевич. — Владивосток, 2005. — 183 л.
19. *Алексеев, С. С.* Общая теория права [Текст] : [в 2 т.] / С. С. Алексеев. — М. : Юрид. лит., 1982. — Т. 2. — 178 с.
20. Питання медико-соціальної експертизи : постанова Кабінету Міністрів від 03.12.2009 р. № 1317 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 2 від 3 вересня 2012 року)*

Надійшла до редакції 25.10.2012

Ковальская В. С. Юридические факты-состояния в семейном праве: вопрос правовой природы

Посвящена выяснению правовой природы и места правовых состояний среди оснований возникновения и движения семейных правоотношений в классификации юридических фактов по волевому признаку. Дается определение юридического факта-состояния в семейном праве.

Ключевые слова: юридические факты; правовые состояния; семейные правоотношения; основания возникновения, изменения, прекращения правоотношений.

Kovalska, V. S. Juridical Facts-Conditions in Family Law: Questions of Law Nature

This dissertation is concerning on finding out the law nature and role of law condition among other grounds of origin and moving of family legal relationship in the classification of juridical facts on will sign. The definition of juridical fact-condition in family law has been given.

Keywords: juridical facts, law conditions, family legal relationship, grounds of origin, changing, stopping of family legal relationship.

